

Asettamispäätös; Sosiaaliturvan väärinkäytöksiä ehkäisevä ja Kelan tiedonvaihtoa edistävä työryhmä

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa Kelan tiedonvaihtoa edistävän työryhmän.

Toimikausi

23.6.–1.12.2025

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan asiakastiedon on liikuttava eri viranomaistahojen kesken sähköisesti ja turvallisesti. Tietosuoja ei saa estää eri viranomaistahoja saamasta tarpeellista käsitystä henkilön tilanteesta. Viranomaisten yhteistyömahdollisuuksia parannetaan muun muassa varmistamalla tiedonsaanti- ja oma-aloitteiset tiedonanto-oikeudet viranomaisten välillä. Tehostetaan Kelan myöntämien tukien osalta tietojenvaihtoa väärinkäytösten estämiseksi. Samalla vahvistetaan Kelan suorittamaa valvontaa väärinkäytösten paljastamiseksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sopinut vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmasta. Suunnitelmaan sisältyy kirjaus Kelan tiedonsaantioikeuksien lisäämisestä sosiaaliturvan väärinkäytön estämiseksi. Säästötavoite tämän sopeutustoimen osalta on 5 miljoonaa euroa.

Etuuden väärinkäytöksellä tarkoitetaan tahallista menettelyä, jolla asiakas pyrkii saamaan etuutta ilman perusteita tai määrältään liian suurena. Väärinkäytökseksi voidaan katsoa esimerkiksi se, jos asiakas antaa Kelalle väärää tietoa tai väärentää asiakirjan. Myös tietojen salaamista pidetään väärinkäytöksenä. Etuuksien toimeenpanossa on havaittu tilanteita, joissa väärinkäytös olisi ennaltaehkäistävissä esimerkiksi kehittämällä tietojensaantia sekä tietojen ristiin käyttöä eri etuuksien välillä.

Etuutta voidaan maksaa virheellisesti eli joko kokonaan aiheettomasti tai määrältään liian suurena myös muista kuin väärinkäytökseen liittyvistä syistä. Virheellinen maksu voi johtua myös etuuden maksajan virheestä. Virheellisten maksujen ja etuuksien väärinkäytön vähentäminen ennakkollisesti olisi tärkeää, koska virheellisiä maksuja ei saada kaikilta osin perittyä takaisin.

Sosiaaliturvaetuuksia maksetaan virheellisesti esimerkiksi silloin, kun

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

- etuuden myöntämistä koskeva päätös on annettu väärin perustein
- etuudensaajalle myönnetään takautuen muu etuus, jonka vaikutuksen vuoksi ensin myönnetty etuus on maksettu aiheetta tai liian suurena
- etuuspäätöksen antamisen jälkeen olosuhteet ovat muuttuneet eikä etuudensaaja ole ilmoittanut muutoksesta
- etuuspäätöksen antamisen jälkeen olosuhteet ovat muuttuneet ja etuudensaaja on ilmoittanut muutoksesta ajoissa, mutta hakemuksen ratkaisu on Kelassa viipynyt
- etuutta on maksettu ajalta, jolta sen maksaminen olisi pitänyt olla keskeytettynä
- etuutta on maksettu aiheetta enemmän kuin regressivaatimuksen perusteella on palautettu tai
- etuutta on muusta syystä, esimerkiksi ratkaisu-, kirjoitus-, tiedonsiirto- tai laskuvirheen vuoksi, maksettu liikaa.

Lähtökohtana on, että liikaa maksettu etuus peritään takaisin. Etuuksien takaisinperinnästä voidaan kuitenkin luopua tai sen määrää voidaan alentaa, jos se katsotaan kohtuulliseksi. Jos liikamaksu on syntynyt etuudensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä, takaisinperinnästä ei voida luopua eikä takaisinperittävää määrää alentaa kohtuusperusteella. Nämä etuuksien väärinkäyttöön liittyvät tilanteet muodostavat vain pienen osan kaikista takaisinperintätapauksista. Takaisinperintämenettelystä säädetään etuuslaeissa.

Tavoitteet, tehtävät ja tuotokset

Tavoitteet: Työryhmän tavoitteena on Kelan tiedonsaantioikeuksien ja tiedonvaihdon lisääminen sosiaaliturvaetuuksien virheellisten maksujen ja väärinkäytösten vähentämiseksi. Työryhmän tulee edistää esimerkiksi seuraavia ehdotuksia:

- pankki- ja maksutilejä koskevat, Kelan sähköiset kyselyt pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään (PMJ-järjestelmä);
- etuuden maksajan virheestä johtuvien etuuksien liikamaksujen vähentäminen eri etuuksien välisellä tietojen ristiin käytöllä;
- tietojen oma-aloitteinen luovutus Kelasta muille viranomaisille;
- etuudensaajan tosiasiallisen osoitteen ja asumistilanteen sekä mahdollisen ulkomailla oleskelun selvittäminen rekistereistä;
- väärinkäytösepäilyjen tehokas selvittäminen sekä
- muut mahdolliset tiedonvaihtoa koskevat tarpeet.

Tehtävät ja tuotokset: Työryhmän tehtävänä on valmistella arviomuistio sekä luonnos hallituksen esitykseksi etuuslainsäädäntöön sekä siihen läheisesti liittyvään lainsäädäntöön tehtävistä muutoksista pääministeri Petteri Orpon hallituksen julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän kirjauksen ja säästötavoitteen toteuttamiseksi.

Työryhmä voi arvionsa mukaan kuulla asiaan liittyviä sidosryhmätahoja sekä muita asiantuntijoita.

Organisointi

Puheenjohtaja

Johtaja Essi Rentola, sosiaali- ja terveysministeriö

Varapuheenjohtaja

Erityisasiantuntija Teija Hautera, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet

Erityisasiantuntija Ritva Liukonen, sosiaali- ja terveysministeriö

Lainsäädäntöneuvos Maarit Pihkala, valtiovarainministeriö

Poliisitarkastaja Juha Tuovinen, sisäministeriö

Yksikön päällikkö Suvi Onninen, Kansaneläkelaitos, etuuksien ja palvelujen suunnittelu

Johtava asiantuntija Riikka Lindroos-Järvitä, Kansaneläkelaitos, tiedonhallinta

Tulliylitarkastaja Jukka Tarkela, Tulli

Sihteeristö

Erityisasiantuntija Emmi Ritola, sosiaali- ja terveysministeriö

Suunnittelija Susanna Polvi, sosiaali- ja terveysministeriö

Työryhmä voi tarvittaessa täydentää kokoonpanoaan asiantuntijajäsenillä.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n 1 mom. (609/1986, muut. 657/2021) nojalla valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Ehdotetussa kokoonpanossa varsinaisista jäsenistä naisia on kuusi (75 %) ja miehiä kaksi (25 %). Ehdotettu kokoonpano ei täytä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa asetettua vaatimusta varsinaisten jäsenten osalta. Sosiaali- ja terveysministeriö on jäsenesityspyynnössään pyytänyt edellä mainittuja tahoja esittämään edustajakseen sekä nais- että miespuolista ehdokasta. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain asettamaa vaatimusta työryhmän kokoonpanosta ei kyetty toteuttamaan siitä syystä, että käytettävissä ei ollut tarvittavaa asiantuntemusta omaavia henkilöitä vähemmistöksi jääneessä sukupuoliössä. Asiassa vaikuttaa osaltaan asetettavan työryhmän erityinen asiantuntijuusala. Riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi työryhmään on perusteltua nimittää henkilöitä, joilla on riittävä tietämys ja osaaminen työryhmässä käsiteltävistä asioista.

Hankkeen jäsenten nimi- ja organisaatitiedot sekä rooli ja toimikausi hankkeessa julkaistaan valtioneuvoston hankesivuilla hankkeen toimikauden ajaksi.

Kustannukset ja yleiset määräykset

Yhteistyöryhmä työskentelee virkatyönä. Työryhmän jäsenen tehtävästä ei makseta kokouspalkkioita eikä päivärahoja. Uudenmaan ulkopuolelta työryhmän kokouksiin matkustaville työryhmän

jäsenille ja asiantuntijoille korvataan matkakulut valtion matkustussäännön mukaisesti. Kokouksiin osallistuminen pyritään mahdollistamaan myös etäyhteyksin. Työryhmän kustannukset korvataan sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenomomentilta 33.01.01. Hankkeeseen käytettävä työaika kirjataan sosiaali- ja terveysministeriön osalta toiminnolle 5500520200 kansallinen säädösten valmistelu.

Sosiaaliturvaministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Ylijohtaja, osastopäällikkö

Liisa Siika-aho

Jakelu Asettamispäätöksessä mainitut

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysministeri
Sosiaaliturvaministeri
STM Kansliapäällikkö

STM sosiaaliturva- ja vakuutusosasto
STM viestintä

VN/17391/2025-STM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: